

kládati tehda, když okolnosti ospravedlňují bezpečný závěr, že by se smlouva o dílu neuskutečnila buď vůbec, anebo alespoň neuskutečnila se za těchže podmínek. Nemůže-li to býti předpokládáno, dlužno u abstraktně dělitelných plnění souditi podle vůle smluvních stran také na konkrétní dělitelnost. Z povahy smlouvy jest na zamýšlenou nedělitelnost plnění usuzovati, když podle projeveného účelu smlouvy má plnění tvořiti nedílňý celek, nebo když smluvní podmínky berou jmenovitě při určení kupní ceny zřetel na ukoupené množství a na uzpůsobenost celého předmětu kupního. Za nedělitelný dlužno považovati předmět kupu, když jednotlivé jeho díly nebo jeho menší množství podle jeho povahy (uzpůsobenosti) a podle kupeckých obyčejů nejsou předmětem kupních smluv. Odvolací soud považoval za nedělitelnou část dovolatelkou objednaného zboží («množství») pouze onen sud, jenž měl býti zaslán jako rychlozboží a praví, že příkazem různého způsobu dopravy žalovaná projevila («naznačila»), že objednávka má býti rozdělena ve dvě části, takže z povahy smlouvy samé, i z úmluvy žalované strany, i z povahy zboží, jež mělo býti dodáno v sudech, plyne, že žalovanou stranou objednané zboží netvoří nedělitelný celek. Pokud jde o úmysl smluvních stran, byl tento druhou stolicí správně rozpoznán a pokud jde o stránku právního posouzení dovolatelem napadeného závěru, neseznává dovolací soud, že by úmluva stran a její povaha vyložena byla nesprávně.

Čís. 6864.

Úpadkový řád.

Byla-li smlouva, již se třetí osoba zaručila za dluh úpadce, sjednána (záruční směnka podepsána) za dlužníkovu vyrovnacího řízení, k němuž se bezprostředně pojilo řízení úpadkové (§ 2 (2) konk. ř.), za něhož došlo k nucenému narovnání, jde o nepřipustnou výhodu ve smyslu Šu 150 (5) konk. ř. Žádnému věřiteli nelze poskytnouti výhody z podnětu vyrovnacího řízení, buď již započatého, neb teprve zamýšleného neb v nějaké třebas jen vzdálenější souvislosti s ním, nechť jsou subjektivní pohnutky k tomu a okolnosti jakékoliv. Stačí, že věřitel nabyt výhody objektivně. Lhostejno, že výhoda nebyla poskytnuta úpadcem, nýbrž třetí osobou, a zda úpadce o tom věděl nebo věděti musel.

K nicotnosti výhody podle Šu 150 (5) konk. ř. (§ 47 vyr. ř.) dlužno přihlédnouti z úřadu. Úmluva odporující Šu 150 konk. ř. (§ 47 vyr. ř.) zůstává nicotnou a lze se domáhati ve lhůtě Šu 150 (5) konk. ř. zavedení stavu před neplatnou úmluvou, třebas nicotnost nebyla namítána proti směnečnému platebnímu příkazu a usnesení, povolující na základě směnečného platebního příkazu exekuci, nabylo moci práva.

(Rozh. ze dne 2. března 1927, Rv II 13/27.)

O jmění Ferdinanda K-a bylo zahájeno vyrovnací řízení dne 2. dubna 1923, za něhož se konal dne 2. května 1923 vyrovnací rok, v němž bylo pokračováno dne 26. května 1923 a 30. června 1923. Dne 28. července 1923 byl na jmění Ferdinanda K-a vyhlášen úpadek, při

úpadkovém roku dne 14. listopadu 1923 bylo přijato nucené narovnání, jež bylo usnesením ze dne 22. ledna 1924 schváleno, a úpadek byl usnesením ze dne 7. února 1924 zrušen. Žalované spořitelní družstvo poskytlo v roce 1922 Ferdinandu K-ovi zápůjčku pod podmínkou, že se žalobkyně Anna K-ová zaručí za dluh Ferdinanda K-a. Žalobkyně podepsala směnku, jíž se zaručila za dluh Ferdinanda K-a, teprve koncem dubna 1923. Na základě směnečného platebního příkazu ze dne 16. června 1924 byla na jmění žalobkyně povolena exekuce usneseními ze dne 26. června 1924 a 24. července 1924. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně bezúčinnosti těchto exekucí a odůvodňovala žalobní nárok takto: V úpadku jmění Ferdinanda K-a patřila mezi úpadkové věřitele také strana žalovaná, která přihlásila pohledávku 22.675 Kč 71 h. Návrh dlužníka při prvním zkušebním stání dne 14. září 1923 na nucené vyrovnání nebyl přijat. Nebyl přijat ani při stání dne 24. září 1923, stání to vyrovnacím a zároveň ku složení přísahy konaném. Teprve při druhém vyrovnacím stání dne 14. listopadu 1923 bylo nucené vyrovnání uzavřeno. Podle obsahu tohoto nuceného vyrovnání vzdali se úpadkoví věřitelé III. třídy 80% svých pohledávek, dlužník se zavázal těmto úpadkovým věřitelům zbývajících 20% zaplatiti, 15% do 16. listopadu 1923 a 5% do 1. dubna 1924 pod ztrátou lhůt. Usnesením zemského soudu ze dne 22. ledna 1924 bylo nucené vyrovnání potvrzeno. V druhé polovici října nebo první polovici listopadu 1923, v každém případě ještě před druhým vyrovnacím stáním ze dne 14. listopadu 1923 dostavil se prý k žalobkyni Jan F., člen dozorčí rady žalované strany, a přinesl směnečný blanket, jenž byl podepsán dlužníkem K-em a jeho synem Felixem W-em jako přijatelů, jinak nebyl vyplněn. Žalobkyně nejprve odírala podpis na směnce. Když však F. poznamenal, že žalovaná strana činí závislým souhlas k nucenému vyrovnání na podpisu směnky žalobkyní, a když zároveň ujišťoval, že žalovaná strana převezme k výplatě 20%ní kvoty K-em navrhovanou, směnku podepsala. Také prý ji F. ujišťoval, že jde o pouhou formalitu. Pozdější pokus dostat směnku zpět, se nezdařil, a také prý žalobkyně, když žalovaná strana odmítla převzítí vyplacení vyrovnací kvoty, odvolala svůj podpis na směnce. Strana žalovaná však prý přes to vyplnila směnku na 22.000 Kč a vystavila ji se splatností k 13. červnu 1924, dne 15. června 1924 ji zažalovala a vymohla směnečný platební příkaz ze dne 16. června 1924, podle něhož byla žalobkyně povinna, zaplatiti 19.237 Kč 38 h. Na základě toho byla povolena proti ní okresním soudem usnesením ze dne 26. června 1924 E 148/24/1 a z 24. července 1924 exekuce na movitosti, jakož i zabavením a příkázáním k vybrání jejích dvou pohledávek váznoucích na domě Ferdinanda K-a penízem po 5.000 Kč. Žalobkyně tvrdí, že žalovaná strana obdržela kromě 20%ní vyrovnací kvoty ještě těchto 10.000 Kč, což jest zvláštní výhodou žalované strany, a činí podle Šu 150 konk. ř. úmluvu žalobkyně se žalovanou neplatnou, takže žalobkyně jest oprávněna, požadovati, by exekuce byly prohlášeny za bezúčinné. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Poněvadž úpadek na jmění Ferdinanda K-a byl zahájen teprve dne 28. července 1923, jest ručitelská smlouva samostatnou smlouvou

mezi žalobkyní a žalovanou, jež v době uzavření nebyla v souvislosti s nuceným vyrovnáním, takže tento poměr stran se zřetelem na vyrovnací řízení jest posuzovati podle §u 151 k. ř. a nikoli podle §u 150 (5) k. ř., neboť tím, že se žalobkyně zaručila za dluh Ferdinanda K-a, nebyli ostatní věřitelé zkráceni a nelze spatřovati v tomto závazku žalobkyně zvláštní výhodu strany žalované po rozumu §u 150 konk. ř. Další tvrzení žalobkyně, že se žalovaná zavázala za výplatu 20%ní kvoty, že však tento slib nedodržela, a že jí bylo ujišťováno, že se jedná jen o formální podpis směnky, nemohlo v tomto sporu dojíti povšimnutí. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Důvod nesprávného právního posouzení podle č. 4 §u 503 c. ř. s. vidí dovolatelka v tom, že odvolací soud neshledal »příčinné souvislosti mezi dobou podpisu směnky žalobkyní a uzavřením nuceného vyrovnání«, jakož i v jeho názoru, že nejedná se v tomto případě o zvláštní výhody žalované ve smyslu §u 150 (5) konk. ř. V tomto ohledu dlužno přiznati dovolání úspěch. Bylo zjištěno, že záruční smlouva se žalobkyní pro žalovanou byla sjednána za současného podpisu směnky teprv koncem dubna 1923, tedy ještě před vyhlášením úpadku na jmění Ferdinanda K-a. Pouze z té okolnosti, že se tak stalo dávno před úpadkem, a z další zjištěné okolnosti, že se žalovaná již při poskytnutí zápůjčky Ferdinandu K-ovi v roce 1922 usnesla a učinila podmínkou, že se žalobkyně musí za tento dluh zaručiti, usuzují nižší soudy, že zaručení žalobkyně nebylo v souvislosti s nuceným narovnáním a není zvláštní výhodou pro žalovanou po rozumu §u 150 (5) konk. ř., nýbrž že toto ujednání sluší posuzovati podle §u 151 konk. ř. Nelze však s tímto názorem souhlasiti. Žalovaná vůbec netvrdila, že, než došlo k podpisu směnky, byla k ní žalobkyně již v záručním závazku. Nemá tedy právního významu zjištěná okolnost, že se žalovaná již tehdy, když poskytovala Ferdinandu K-ovi zápůjčku, usnesla na podmínce, že žalobkyně se musí zaručiti. Žalovaná namítala, že směnečné žíro žalobkyně nebylo ve spojitosti s nuceným narovnáním v úpadku Ferdinanda K-a, poněvadž se podpis žalobkyně na směnce stal již v březnu nebo dubnu 1923, tedy dávno před nuceným narovnáním. Jak ale již uvedeno, zjistily soudy, že se to stalo koncem dubna 1923. Úpadkové řízení bylo podle zjištění zahájeno dne 28. července 1923, ale jemu předcházelo vyrovnací řízení, jež bylo zavedeno již 2. dubna 1923, za něhož byl, jak dále zjištěno, činěn opětovně pokus o vyrovnání. Z těchto zjištění plyne, že směnečný podpis žalobkyně se stal pro žalovanou, kteráž byla rovněž vyrovnací věřitelkou, za vyrovnacího řízení, k němuž se bezprostředně pojilo řízení úpadkové (§ 2 odst. 2 konk. ř.). Dle §u 150 (5) konk. ř. a §u 47 vyrov. ř. je neplatnou úmluva úpadcova (dlužníková) nebo jiných osob s věřitelem, již se mu poskytují zvláštní výhody před uzavřením (nuceného) vyrovnání neb v době mezi uzavřením vyrovnání a právní mocí potvrzujícího usnesení. Nelze tedy žádnému věřiteli poskytnouti výhody

před druhými z podnětu vyrovnacího řízení, buď již z počátku nebo teprve zamýšleného nebo v nějaké třeba jen vzdálenější souvislosti s ním, nechť jsou subjektivní pohnutky a okolnosti k tomu jakékoliv (srv. rozh. č. 3358 a též 5306 sb. n. s.). Tyto předpisy jsou rázu velícího, poněvadž s úpadkovými věřiteli 3. třídy musí býti ve vyrovnání nakládáno stejně, pokud výslovně nepřivolí k nestejnému nakládání (§ 150 (2) konk. ř. a § 46 (3) vyrov. ř.). Musí-li se menšina přehlasovaná většinou věřitelů (§ 147 konk. ř. a § 42 vyrov. ř.) podrobiti vyrovnání, vyžaduje její ochrana zvláště a pak ochrana všech věřitelů nezbytně, by jednomu z nich nedostalo se na úkor ostatních zvláštních výhod. Žalované dostalo se zvláštní výhody, poněvadž kromě kvoty obdržela směnku na 22. 000 Kč, kterou pak zažalovala a na základě platebního příkazu vymáhala exekučně na jmění žalobkyně. Výhody této dosáhla mezi prvním vyrovnacím řízením a nevdá, že toto vyrovnací řízení bylo pak zastaveno, poněvadž potom bezprostředně následovalo zahájení řízení úpadkového, v němž bylo skutečně docíleno nuceného narovnání. Rozhodným jest, že výhody bylo nabyto již v době, kdy dlužník, neschopný k placení, se svými věřiteli již vyrovnání vedl nebo zamýšlel vésti. Zda výhodou měla žalovaná býti pohnuta k tomu, by hlasovala pro vyrovnání, či zda směnečným žírem měla býti dodatečně splněna podmínka, za kteréž byl Ferdinandu K-ovi poskytnut úvěr, jest nerozhodno, rozhodným jest pouze, že žalovaná nabyla objektivně výhody. Odvolací soud si beze změny osvojil zjištění procesního soudu. Ten však zjistil také výpovědi svědka Jana F-a, člena dozorčí rady žalovaného spořitelního a úvěrního společenstva, že týž při podpisu směnky žalobkyni sliboval za žalovanou stranu záruku za vyrovnací kvotu, a odvolací soud dále zjistil protokolem ze dne 26. května 1923, že se také tehdy při vyrovnacím řízení jednalo o tyto záruky. Nemůže tedy býti nejmenší pochybnosti o tom, že žalovaná si vymohla zvláštní výhody oproti ostatním věřitelům s o h l e d e m n a v e d e n é j i ž v y r o v n a c í j e d n á n í. Nerozhodným jest, že výhoda nebyla poskytnuta samým úpadcem, nýbrž žalobkyní jako třetí osobou, zda úpadce o tom věděl nebo musil věděti. Neplatnou jest tedy úmluva a neplatnou jest i směnka na základě této úmluvy žalobkyní podepsaná. Co na základě takové neplatné úmluvy bylo plněno, může býti do tří let požadováno zpět. V §u 879 obč. zák. nazývá se úmluva, přičící se zákonnému zákazu, nicotnou. To jsou soukromoprávní účinky poskytnutí nedovolené výhody, jež mají opět zjednatí stav, jaký byl před poskytnutím výhody. Domáhá-li se tedy žalobkyně výroku, by bezúčinnými byla prohlášena exekuční práva, jichž žalovaná z neplatné směnky nabyla na jmění žalobkyně, domáhá se jen toho, co jí zákon dovoluje pro neplatnost úmluvy, totiž zjednání dřívějšího stavu, jenž byl porušen exekučními zákroky žalované na základě neplatného směnečného závazku žalobkyně. Žalovaná namítá dále, že nemůže žalobkyně nyní, když ve směnečném sporu nenamítala neplatnost závazku, napadatí exekuci povolenou na základě směnečného platebního příkazu. Nelze ani v tom žalované přisvědčiti. Porušení velících předpisů §u 141 (2) a 150 (2)

konk. ř. (§ 3 a 46 odst. 3 vyrov. ř.) má za následek nicotnost právního jednání a nejen že nemůže zvláštní výhoda jím poskytnutá býti žalována, nýbrž k její neplatnosti dlužno přihlížeti z moci úřadu, ne pouze na námitku (rozh. č. 4805 sb. n. s.). Jako na př. jest nicotným nabytí soudcovského práva zástavního po prohlášení úpadku pro pohledávku proti úpadci na věcech, jež patří do úpadkové podstaty, proti zákazu Šu 10 konk. ř., třeba povolující usnesení nabylo právní moci, protože musí k tomu přihlížeti z moci úřední (rozh. č. 4812 sb. n. s.), tak úmluva, odporující Šu 150 konk. ř. (§ 47 vyrov. ř.), zůstává neplatnou, třebaže žalobkyně opomenula námitky proti směnečnému příkazu a usnesení, povolující exekuci, nabylo moci práva. Žalobou domáhá se dovolatelka, by z n o v a b y l z a v e d e n s t a v p ř e d n e p l a t n o u ú m l u v o u, tedy prohlášením exekucí z neplatné směnky povolených a provedených za bezúčinné a uznáním povinnosti žalované ke knihovnímu výmazu těchto exekučních práv. Žaloba byla podána ve lhůtě Šu 150 (5) konk. ř., což ani žalovaná nepopírá. Bylo jí tedy vyhověti na dovolání, jež shledáno opodstatněným, změnou rozsudků nižších soudů.

Čís. 6865.

Znalecký důkaz zkouškou krve za účelem zjištění otcovství jest přípustným. Otázku, zda vědecká cena tohoto důkazu jest bezpečna, může řešiti pouze znalec, nikoliv soud. Ani nemanželské dítě ani nemanželskou matku nelze nutiti, by poskytly krev odebráním z těla k provedení zkoušky za tím účelem, by byl proveden důkaz o nemožnosti splolení.

(Rozh. ze dne 2. března 1927, Rv II 42/27.)

Žalobě o uznání nemanželského otcovství a placení výživného bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvody čís. 2 a 4 Šu 503 c. ř. s., nelze přiznati oprávnění. Dovolatel shledává vadnost řízení po rozumu Šu 503 čís. 2 c. ř. s. v tom, že odvolací soud neprovedl o tom, že on nemohl zploditi žalující dítě, znalecký důkaz zkouškou krve a že neuvážil vlivu té okolnosti, že žalující dítě a nemanželská matka odpřely svolení k provádění tohoto důkazu. V těchže okolnostech spatřuje i nesprávné posouzení právní. Leč neprávem. Prvý soud nepřipustil onoho důkazu proto, že není přípustným procesním prostředkem, ježto se o něm civilní soudní řád nezmiňuje, a dále proto, že k němu nedaly svolení ani žalující dítě ani nemanželská matka. Odvolací soud nepřipustil důkazu proto, že vědecká cena nabízeného důkazního prostředku není tak jista, by se z něho dala nemožnost nemanželského zplození odvoditi, dále proto, že vyžaduje svolení žalobce, a je-li dítě v opatrování třetích osob, také svolení těchto osob, a že toto svolení nebylo žalovaným prokázáno. Odvolacímu soudu nelze sice při-